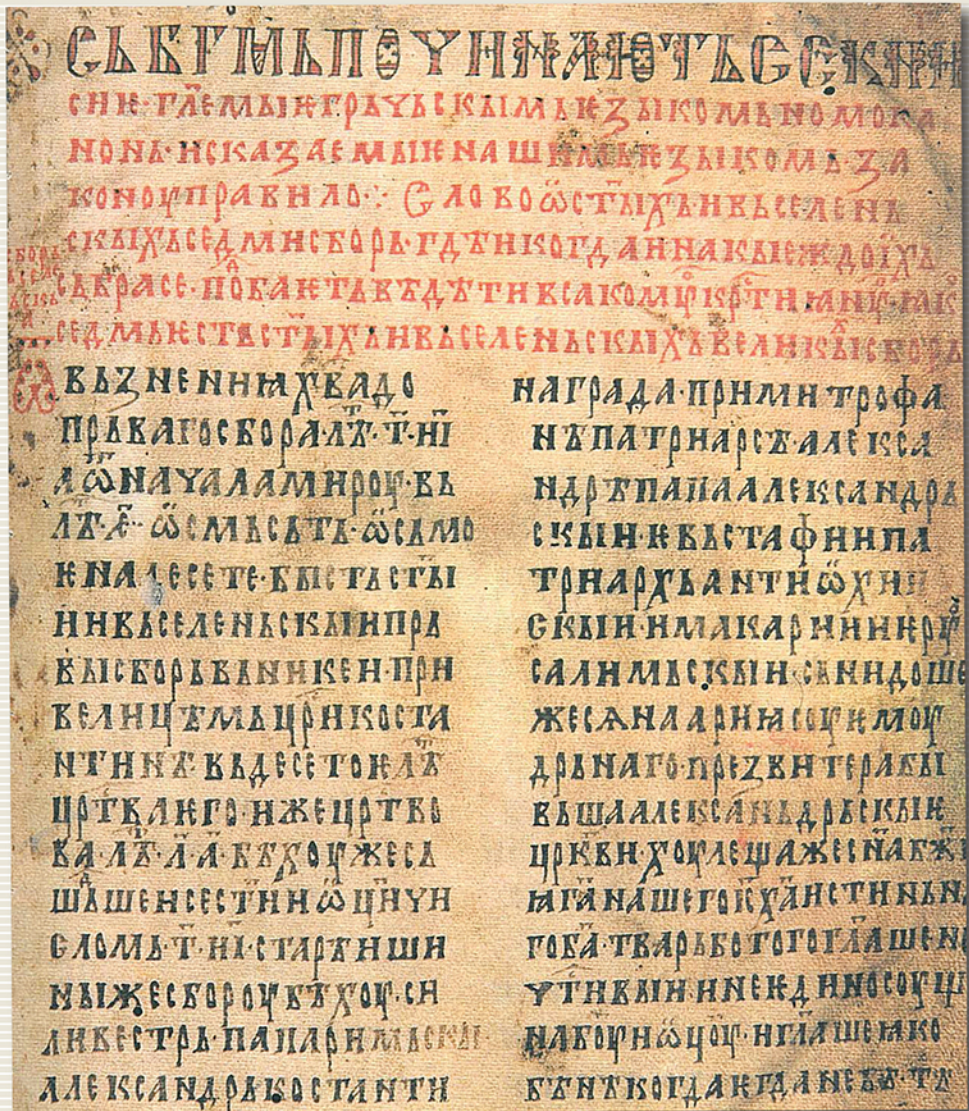

Весна С. Трифуновић

КУЛТУРОЛОШКИ АСПЕКТИ РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина

Весна С. Трифуновић

КУЛТУРОЛОШКИ АСПЕКТИ РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ

ПРИРУЧНИК

Јагодина
2022

Издавач

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу
Милана Мијалковића 14, Јагодина

За издавача

Проф. др Виолета Јовановић

Уредник

Проф. др Емина Копас-Вукашиновић

Рецензенти

Проф. др Ружица Петровић
Проф. др Данијела Здравковић

Дизајн корица

Проф. Слободан Штетић

Технички уредник

Владан Димитријевић

Лектура и коректура

Мср Марија Ђорђевић

Штампа

Вирограф Comp d. о. о.
Земун

Тираж

100

ISBN 978-86-7604-216-6

Приручник је настао као резултат истраживања у оквиру билатералног пројекта „Кризe, изазови и савремени образовни систем” који реализују Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу (Србија) и Филозофски факултет Универзитета Црне Горе (Црна Гора) (2021–2023).

Реализацију овог истраживања финансирао је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (бр. уговора 451-03-68/2022-14/200140).

Наставно-научно веће Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, одобрило је објављивање ове публикације одлуком број 01-2388/1 од 20. 6. 2022. године.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	5
УВОДНА РАЗМАТРАЊА	7
КУЛТУРА, ДРУШТВО И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА	11
КУЛТУРА И КУЛТУРНИ ИДЕНТИТЕТ	16
УЛОГА ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА У ФОРМИРАЊУ КУЛТУРНОГ ИДЕНТИТЕТА	18
ОБРАЗОВНА ПОЛИТИКА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ – ОДНОС ПРЕМА КУЛТУРНОМ ИДЕНТИТЕТУ	21
ИДЕНТИТЕТ И ОБРАЗОВАЊЕ	29
ПРИЛОЗИ	33
ПРИЛОГ БРОЈ 1: ГРБ, ЗАСТАВА, ХИМНА	33
ПРИЛОГ БРОЈ 2: СВЕТИ САВА	40
ПРИЛОГ БРОЈ 3: ИВО АНДРИЋ	45
ПРИЛОГ БРОЈ 4: МАНАСТИРИ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ	51
ПРИЛОГ БРОЈ 5: ФИНСКЕ ЛЕКЦИЈЕ	59
ЛИТЕРАТУРА	73
БЕЛЕШКА О АУТОРУ	77

ПРЕДГОВОР

Приручник *Културолошки аспекти разредне наставе* намењен је студентима педагошких факултета са циљем да им се приближи вишедимензионални проблем односа између културе, друштва и образовања (њихова повезаност и међуутицаји). У припреми будућих учитеља посебно место морају да заузму културолошки аспекти наставе који ће, у крајњем исходу, омогућити да контакти између представника различитих социокултурних миљеа (учитеља, деце и родитеља) прерасту у сарадњу и разумевање, што омогућава стварање повољне климе за учење. Резултати научних истраживања, иначе, указују на чињеницу да су у друштвима која пролазе кроз транзицију, под утицајем глобализације, а сада и дигитализације, питања културне улоге школе (и културних функција институционалног образовања) скрајнута. Под утицајем нове парадигме образовања која се темељи на тржишним принципима, садржаји који се тичу међусобног утицаја друштвених и културних структура нису у довољној мери заступљени, као што није довољно разјашњен утицај наставе (садржаја, образовних материјала, начина рада), на свим нивоима образовања, на утемељење или разутемељење културног идентитета учесника образовног процеса. Институционално образовање будућих учитеља, уколико се има намера да њихово деловање буде усмерено ка стварању основе за формирање културног идентитета као израза културне разноликости, чије очување је важно за целокупно човечанство судећи према смерницама бројних декларација Уједињених нација и међународних докумената – морало би у власти ту понуду да уврсти и културолошке садржаје.

Значај приручника се састоји у томе што тежи да допринесе формирању позитивних ставова будућих учитеља према формирању културног идентитета у редовним институцијама васпитно-образовног система и припреми их, иницијално, за стварање основе за формирање културног идентитета школске деце. Приручник је осмишљен тако да развија осетљивост за питања културног наслеђа и културе сећања као важних чинилаца формирања осећаја припадности заједници, затим, за проблематику културних разлика између деце и њиховог охрабривања за прихватање културних различитости као нормалности.

Структуру приручника чине ауторови уводни текстови који се тичу одређења културе, културног идентитета и културне улоге школе као и законског оквира у коме се иста остварује. Следе прилози који чине колаж ауторових уводних текстова, одабраних текстова или делова текстова других аутора и задаци намењени студентима.

На крају, желим да напишем једну цртицу о нашем менталитету и односу према идентитету.

Срби, кроз векове свикнувши на заборављање сојсџивене йрошлосџи, сојсџивених до-сџијинућа, сојсџивеној иденџијџеџа, йрихвџиџили су заборав и заборављање као један од начина да йреживе истџорију. Нове йенераџије су навикле да изнова сџварају истџорију, сојсџивену, да сами йроналазе йуџеве одавно уџрџијане на йредаџким маџама: неразумевње

неко постоји између генерација које су стварале предање и генерација које су имале предање да прихвате и из њега наук и поуке извуку. Срби стално исту кућу праве. Ону коју су дедови зајочињали, синови су премештали, а унуци је рушили. И тако из покољења у покољење. Дрући, срећнији народи, предали су својим поштомцима камене утврђене прагове, језик, традицију, веру, обичаје, митологију, фолклор, колективно сећање. Срби су своје камене прагове урушили сами, или су их однеле виле или су их до темеља разорили освајачи, тако да су у деветнаестом век ушли са кућним прадама на раменима које су, по пошреди, моли да размонтирају са прводивној станици и намонтирају, за ноћ, на новом месту. Месту, за ту прилику, безбеднијем од освајача, али далеком од предачкој оштини. У сталном здећу, онај који се пред силом склања, силом прилика нешто и заборавља: језик се заборављао, традиција се заборављала, обичаји се заборављали, вера се преверавала, старе ире и евање негде се издудило у колективном памћењу, да би, на крају, било одбацивано као прејешки товар са брода који поне. Са намером да брод некако стине до обале.

Кад бродски пошници, у страку да не постану ушоленици, оне кућне праде искористе да доћу до обале али немају снаге да их извуку на суво већ устне да их вода однесе и остану без пој предачкој завештања – поштају бескућници. Бескућници не могу да цртају границе, бескућници немају имање на коме би се скућили и не умеју заштитнике своје од заборава да сачувају. Њихово ја се некако обезличи, дрући их не разазнају и не признају. На крају, развлашћени, не изазивају ни саосећање. Тако они који су немарни према прећућима својих прадака, који не признају величину њихових подвига и заборављају да им искажу поштовање, лако могу да постану жртве сојствене заборавности: подложни су манипулацији. И удљењу идентитета.

Захваљујем се рецензентима на добронамерности.

Аутор

Поседна вредност ове студије огледа се у попуњавању једне празнине која је присутна у институционалном образовању, а тиче се недостатка садржаја у оквиру наставних предмета о основним обележјима идентитета српске културе. Овај приручник на врло једноставан и пријемчив начин пружа могућност будућим учитељима да развију свест о вредности нашег културног наслеђа и да га са посебним пијететом негују и интегришу у оквиру савременог образовања. Рукопис јесте синтеза социолошког дискурса о темељним питањима културе као саставног дела образовног програма студената, будућих учитеља, и адекватног методолошког начина њиховог оспособљавања за разумевање и промовисање културних вредности у професионалном раду. Као такав, представља значајан прилог социологији културе и социологији образовања и корисно штиво не само за студенте, већ и за ширу читалачку јавност.

Проф. др Ружица Пејровић

Аутор се бави значајном темом из области социологије образовања – повезаношћу културе и образовања и могућношћу стварања основе за формирање културног идентитета учесника образовног процеса, као врло значајне функције институционалног образовања. Рукопис је у функцији припреме будућих учитеља за деловање у сфери неговања културе сећања и преношења основних чињеница/знања о српској култури. Наведена проблематика није у довољној мери заступљена у припреми будућих учитеља, што рукопис чини актуелним.

Проф. др Данијела Здравковић

